

"BEJAARDEN" ONDER DE OBLIGATIES.

Zo nu en dan komt er uit een oud archief of uit oud familiebezit een oude obligatie te voorschijn. De meeste hiervan dateren uit de 19de eeuw maar soms ligt de datering ver voor de val van de Republiek der Zeven Provinciën in 1795.

Opvallend is het lage rentepercentage van deze stukken. Dit houdt niet alleen verband met het gebrek aan andere beleggingsmogelijkheden, maar ook met de lage inflatie in die tijd. Een rentepercentage van 2 of 3 is normaal.

Sommige van die oude obligaties zijn nog geldig. Een probleem dat zich hierbij voordoet, is de "valuta" waarin het fonds luidt. Zo draagt de 3 % obligatie Schouwen een nominale waarde van 100 Vlaamse ponden op de mantel. Het couponblad van deze nog geldige obligatie heeft een nominale waarde van f 600,=.

Vele van deze oude stukken hebben betrekking op polders, landaanwinningen en wegen. Ze hebben een grote antiquarische en historische waarde. Opmerkelijk goed is vaak de kwaliteit. Vaak zijn ze met de hand op geschept papier geschreven.

Een bijzonder opvallend "papier" is de 2½ % obligatie van het Hoogheemraadschap Lekdijk Bovendam uit 1638. Dit stuk is namelijk op een geitevel geschreven. Als U zo'n geitevel op de kop weet te tikken, dan mag U er van verzekerd zijn te zijner tijd een aardige aanvulling op uw A.O.W. achter de hand te hebben!

De obligatie Vlissingen heeft als bijzonderheid dat de rente van 2 % bij de tiërcering tot 1/3de werd teruggebracht. Deze obligatie werd in 1820 uitgegeven. Nimmer heeft de schuldenaar behoefte gevoeld om dit "onrecht" van renteverlaging te herstellen. Brecht zei het als: "Erst kommt das Fressen, dann die Moral".

Dit geval staat zeker niet alleen. Vooral kerkelijke gemeenten en parochies waren vindingrijk om in moeilijke tijden de gelovigen te overtuigen van de noodzaak tot verlaging van het rentetype. Ging het de kerk later weer beter of steeg de algemene rentestand dan bleek er weinig haast te zijn de rente weer tot het oude peil op te trekken.

Het is bijzonder moeilijk gegevens over deze oude obligaties te vinden, dokumentatie is er nauwelijks. Enkele jaren geleden heeft een student van de Erasmus Universiteit een afstudeerscriptie in de bedrijfs- economie gemaakt over kerkelijke obligaties. Deze doctoraalscriptie is zeer lezenswaard en de jonge doctorandus verdient dan ook grote waardering voor zijn noeste arbeid. Misschien kan deze scriptie voor zoon of dochter van een V.V.O.F.-lid gesterkt door de liefde van vader of moeder voor de oude waardepapieren - aanleiding zijn eens een scriptie te schrijven over oude obligaties in het algemeen. Hier ligt een groter terrein braak dan bij de akkerbouw in Nederland.

In afwachting hiervan, geef ik hierbij een opsomming van oude schulden. Deze opsomming is zeker niet uitputtend of volledig. Mijn excuses daarom als uw stuk er niet in voorkomt. Vermelding dient nog wel dat de benaming aandeel wel eens genoemd wordt als het een obligatie is. Ook lopen de begrippen coupon en dividend nogal eens door elkaar.

Waterschap Ellewoutsdijk, 1734, 1782/83 & 1792

Haarle, 1777 & 1804

Schouwen Polder, 1777 & 1782

Hoedekenskerke Waterschap, 1778 & 1880

Brede Watering van Zuid Beveland (v/h Wilhelminapolder), 1778

Middelburg, 1820

Bijlmermeerpolder Heemraadschap, 1822, 1839 & 1867

Polderdistrict Over-Betuwe, 1893

Straatweg langs de Zuiderzee (Katerveer), 1827

Polder Walcheren, 1856

Vereeniging tot Landverbetering Dordrecht, 1890

Genootschap "Doctrina et Amicitia", 1895

Waterschap Rivier de Dommel, 1875, 1878 & 1879

Straatweg Tusschen Zoestdijk en De Bilt, 1826

Straatweg van Bloemendaal naar de Zandpoort, 1822

Waart en Groetpolder, 1897

Bergen op Zoom, 1856

Breda, 1859/61

Trou moet Blijcken, 1865

Maria Magdalena Parochie, 1889
Oldambt Waterschap, 1890/92
Parochie O.L.V. Onbevlekt Ontvangen te Den Haag, 1890
Zwammerdam en Reeuwijk Gecombineerde Veenpolders, 1890
Margaretha Polder, 1898
Urbanus Parochie Bovenkerk, 1891
Waterschap de Polder van Oyen, 1890.
Concertgebouw Amsterdam, 1888.

Sommige van deze stukken zijn zeer mooi van uitvoering. In vergelijking met de doorgaans saaie uitvoering van de huidige obligaties, valt bijvoorbeeld de obligatie van O.L.V. Onbevlekt Ontvangen Parochiekerk te Den Haag op: een meesterstuk van grafische vormgeving deze 100-jarige kerkobligatie.

R.J. Mulder

Uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Twaalfde jaargang Nr. 2 van juni 1990, blz. 11-13.